

(א) [ע"ז לד: ט] [לעיל  
לז: א] [לעיל מא: ז]  
(ד) [לעיל ק"ח: ט] [ע"א:  
ו] [ב"מ: לטוק, ו] [לעיל  
ק"ח: ט] [ע"ז לד: ז]



הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה זוקקה לא  
עדיף כי רובא וכו' עדיף  
כי רוב:



מוסף רש"י

שמוא ייחא וכו'. וכו'. וכו'.  
בן קיימא. ומנא חלימה  
שלא לזוכך ובשרה לכהונה,  
ומי שרחה בחלימה מחזיקה  
כפסולה לכהונה ואחיה  
כדין להכריז דעו שז  
לא פלגתה חלימה (מיעד  
(ז). ניתן לי בן  
במדינת הים. אשה  
שהלכה עם בעלה למדינת  
הים וכשרחה מכאן לא  
יהיה לה בן ועומת  
בחזקת ייבוס וכו' ואמרה  
ניתן לי בן במדינת  
הים ומת בני ואחר כך  
מת בעלי דלא מפיק  
נפשה מחזקה קמייתא,  
שעדין היא זריכה לייבוס,  
לחמנה ומותרת להמייבס  
(ועיל ק"ח). מת בעלי  
ואחר כך בני אינה  
נאמנת. להנשא לשוק  
בלא חלימה, דמי הימנה  
רצון לאשה אבעלה הימנה  
דדייקא ומנסבא, אבל  
לאפוקי נפשה מיבוס לא  
הימנה דזמנין דשניא  
ליה (ס"ח). ודורשין  
לדבריה. לאפקה נפשה  
מחזקה ואם בלא יבוס  
ליבמה לא שפקין לה  
ומולת (ס"ח).

**וחזקה לא עדיף** (א) **מרובא**. לא הוה צריך ללא עדיף דאפי' עדיף  
מרוב נשים מתעבדות ויולדות מכל מקום יש לחוש דר"מ  
חייש למיעוט אלא האמת אומר ללא עדיף מרובא: **סמוך מיעוטא**  
**לחזקה** והוה ליה פלגא ופלגא. וא"ת דצפרק צמרא דקדושין  
(דף פ). וצפרק כסוי הדס (חולין פו.  
ושם) גבי מינוק שנמלא בלד העיסה  
אמרין סמוך מיעוטא דאין מטפחין  
לחזקת טהרה ואיתרע ליה רובא  
ומטריין לעיסה והכא קאמר דהוי  
פלגא ופלגא וממריין ואומר רבינו  
חיים דמינוק הוי דבר שאין בו דעת  
לישאל והוי ספיקו טהור ואפילו  
ברשות היחיד ולהכי איתרע ליה  
רובא: **סיפא חזקה לשוק ורובא**  
**לשוק** הוה אהו וברים מיעוט' דמיעוט'  
ולמיעוטא דמיעוטא לא חיישינן.  
הקשה ה"ר אלחנן א"כ היכי פריך  
מינה צפ"ג דצכורות (דף כ: ושם)  
על רבי יהושע דחייש למיעוטא והכא  
לא חייש למיעוטא והא הכא איכא  
מיעוטא דמיעוטא ולהכי לא חייש  
ותירך דיתתה מלאה איתרע ליה חזקה  
כיון שיש לה עובר צמעה ואפי' לא  
חייש כיון יהושע וחשיב ליה כמו  
מיעוט כיון דת"ק אסר צינאיתתה מלאה  
ועוד הקשה דת"ק דר' יהושע דאמר  
יתתה מלאה חוששת ומיישינן  
למיעוט אפי' ג' דליכא חזקה צהדיה  
וצרישא גבי האשה שהלך בעלה  
וצרחה למדינת הים צבי חזקה צהדי  
מיעוט ותירך דודאי לא צבי חזקה  
צהדי מיעוט והא דנקט דבעינן  
צרישא חזקה צהדי מיעוטא לא בעינן  
הכי אלא שלא תהא חזקה מסייעתא  
לרוב דלא הוי המיעוט מיעוט דמיעוט  
וצ"ע דר"מ חייש למיעוט ומאי קושיא  
כיון דרוב עגלים אין נשחטים וחזקה  
דחלב בחזקת היתר אם כן איתרע  
ליה רובא כדאמר הכא:

**את** שיש לה עדים אסורה וכו'.  
תימה לר"י מאי קמ"ל ושמה  
אשמעינן ללא אסרינן הא אטו הא:  
**מאי מעמא דרבי אלעזר** משום  
דקסבר צרה מעידה לחברתה  
כו'. תימה לר"י אמאי לא פליג רבי  
אלעזר באידך פירקא (לעיל ק"ח). גבי  
הכל נאמנים להעידה חוץ מחמותה כו' וקחשיב צרחה ויבמתה ואי ר'  
אלעזר איירי לצטר דאיכנסא צרה מכל מקום לפלגי גבי ההיא דמת  
בעלי ואח"כ מת חמי תנשא וחמותה אסורה ור' אלעזר לא אסר כיון  
שנשאת הכלה ונראה לר"י ללא דמי דלעיל ודאי שהצרה או היבמה צאה  
להעיד על חברתה אין לה להיות נאמנת אפי' לר' אלעזר אבל הכא כל  
אחת אינה מתכוונה להעיד על חברתה אלא על עצמה וממילא  
נאמנת על צרחה כיון שאין מתכוונה להעיד על חברתה:  
אין  
דשמה חי הוא דעדים מאי אהנו לה הא היא נמי מהימנא לומר מת בעלי: וזו שאין לה עדים מותרת. לשוק דהא אמרה שהוא מת וצביל יבמה  
נמי לא חיישינן שהרי יש עדים שמת: לזו נשים ולזו אין נשים. ואין עדים לא לזו ולא לזו את שיש לה נשים מותרת כו'. נתיבמו. שהיה  
להם כאן שני יבמין ונתיבמו שהאשה שאמרה מת בעלי תתייבס דלענין ייבוס לא הוצרכה זאת לעדותה של זו. וארישא קאי שאין להם לא עדים  
ולא נשים: ומאן היבמין אסורות להנשא. לשוק זו מפני בעלה הראשון של זו ומפני בעלה הראשון של זו. שמה עדיין הם חיים ואע"פ שנסאו  
שתייהן ליבמין בחזקת שמתו בעליהם אלא עלמנן נאמנות אבל עכשיו כשינשאו לשוק נמנא עדותה של זו מועיל לזו ואין יבמות מעדות זו על זו  
דאיתת: הואיל והותרו ליבמין. בחזקת שמתו בעליהם מו לא מיתסקין דמוש לשמה חיין הם: ג' שפיהן מותרות. שאין כאן זיקת ייבוס  
זו מפני צניה וזו בעדי חברתה: צרה מעידה לחברתה. דהא שמי יבמות צרות יניחו נפשיה דא צרות לא נפקלו מלהעיד זו לזו:  
לאינסובי

**רישא חזקה**. מיימי לה לייבוס ורובא מיימי לה להיתר שוק דרוב  
נשים מתעבדות ויולדות והרי ילדה צרחה ונפטרה גם היא וחזקה  
לא עדיף כי רובא דמייל צרחה הלכך לא תתייבס ולשוק נמי לא  
כו' מאיר דחייש למיעוטא: **סיפא חזקה לשוק**. שהרי בלא יבוס הימה  
תחלה כשיצאה ורובא לשוק דא"ר  
נתעברה חמותה שמה נקבה הימה  
או נפל דרוב עוצרים נפלים ונקבות  
כדאמרין לעיל) דמחצה דוולדי קיימי  
נקבות הוו ומיעוט עוצרים נפלים  
הוו זכרים דקיימא מיעוטא לגבי  
וולדות והכא נמי איכא חזקה לרוב)  
דמרע נמי לחששא דמיעוטא דזכרים  
הוו להו מיעוטא דמיעוטא: **ולעולם**.  
בתימיה. תחלוץ ממנה נפשך ותנשא  
לשוק: **לעלמה שלשה**. צביל עצמה  
תמתין שלשה חדשים דכל הנשים  
צריכות להמתין ג' חדשים ואפי' בעלה  
מת צמדינת הים דליכא למישא שמה  
מעוברת היא דהא זקנה ואילוניות  
נמי צריכות להמתין שלשה חדשים  
כדאמרין בהולך (לעיל מ:). הלכה  
כולן צריכות להמתין: **לחברתה פשעה**.  
צביל חברתה שמה מעוברת היא  
צרחה צריכה להמתין ט' חדשים  
שאפי' חלצה לא תנשא בתוך ט'  
שמה חברתה מעוברת היא והולד של  
קיימא ואין חליצה פוטרת לזו אלא  
וולד פוטר והולד אינו פוטר עד שילא  
לאויר העולם: **לחברתה לעולם**  
צביל צרחתה צריכה להמתין לעולם  
עד שמדע אם יש לה וולד אם לאו:  
**וסחלוץ**. לאחר ט' ממנה נפשך ותנשא  
אם ילדה צרחה הרי נפטרה בולד  
ואם לאו הרי חליצתה פוטרתה:  
**מזרינה כרוו**. להכריז שלא הימה  
חלוצה ומותרת לכהונה: **מת בני**  
**ואח"כ מה בעלי**. והריני זקוקה  
ליבוס כצתחלה: **נאמנת**. צמה  
שאמרה מת בני ראשון ואח"כ בעלי  
ולא חיישינן דלמא משום דרחתא  
ליבוס קאמרה מאי טעמא הואיל  
ובחזקת ייבוס הימה עומדת ופיה  
אסר עצמה על היבוס כשאמרה  
ניתן לי בן והוא הפה יכול להמיר  
עצמה ליבוס ולומר מת בני ראשון:  
**אינה נאמנת**. להנשא לשוק הואיל  
ובחזקת ייבוס יתתה ומיישינן דלמא  
משום דקניא ליה קאמרה יתתן לי  
בן ומוששין לדבריה שמה אמת הן  
ואסורה לייבוס וחוללת: **דקאמרה**.  
ללא הימה זקוקה לו ואין חליצתה כלום ומותרת לכהונה: **בגרושה**.  
שהיתה גרושה כבר מאיש אחר שפסקה לכהונה עולמית: **אני**. וצני  
ובעלי נחבאנו צמעה ואין איש עמנו לצא ולהעיד הלכך ליכא למיחש  
דלמא אחי סהדי: **בתנ"י שפי יבמוס**. נשי שני יבמוס. נשי שני אחים: זו אסורה.  
לשוק מפני בעלה של זו שהוא יבמה דשמה חי הוא חזקה לו ואע"פ  
שאשמו אומרת מת אינה נאמנת איבמתה שנתנשא על פיה שאין יבמה  
מעידה על חברתה שהיא אחת מחמש נשים שאין נאמנות להעידה:  
**לזו עדים**. שמת בעלה: זו שיש לה עדים אסורה. לינשא מפני יבמה

ללא הימה זקוקה לו ואין חליצתה כלום ומותרת לכהונה: בגרושה.  
שהיתה גרושה כבר מאיש אחר שפסקה לכהונה עולמית: אני.  
ובעלי נחבאנו צמעה ואין איש עמנו לצא ולהעיד הלכך ליכא למיחש  
דלמא אחי סהדי: בתנ"י שפי יבמוס. נשי שני יבמוס. נשי שני אחים: זו אסורה.  
לשוק מפני בעלה של זו שהוא יבמה דשמה חי הוא חזקה לו ואע"פ  
שאשמו אומרת מת אינה נאמנת איבמתה שנתנשא על פיה שאין יבמה  
מעידה על חברתה שהיא אחת מחמש נשים שאין נאמנות להעידה:  
לזו עדים. שמת בעלה: זו שיש לה עדים אסורה. לינשא מפני יבמה

ללא הימה זקוקה לו ואין חליצתה כלום ומותרת לכהונה: בגרושה.  
שהיתה גרושה כבר מאיש אחר שפסקה לכהונה עולמית: אני.  
ובעלי נחבאנו צמעה ואין איש עמנו לצא ולהעיד הלכך ליכא למיחש  
דלמא אחי סהדי: בתנ"י שפי יבמוס. נשי שני יבמוס. נשי שני אחים: זו אסורה.  
לשוק מפני בעלה של זו שהוא יבמה דשמה חי הוא חזקה לו ואע"פ  
שאשמו אומרת מת אינה נאמנת איבמתה שנתנשא על פיה שאין יבמה  
מעידה על חברתה שהיא אחת מחמש נשים שאין נאמנות להעידה:  
לזו עדים. שמת בעלה: זו שיש לה עדים אסורה. לינשא מפני יבמה

ללא הימה זקוקה לו ואין חליצתה כלום ומותרת לכהונה: בגרושה.  
שהיתה גרושה כבר מאיש אחר שפסקה לכהונה עולמית: אני.  
ובעלי נחבאנו צמעה ואין איש עמנו לצא ולהעיד הלכך ליכא למיחש  
דלמא אחי סהדי: בתנ"י שפי יבמוס. נשי שני יבמוס. נשי שני אחים: זו אסורה.  
לשוק מפני בעלה של זו שהוא יבמה דשמה חי הוא חזקה לו ואע"פ  
שאשמו אומרת מת אינה נאמנת איבמתה שנתנשא על פיה שאין יבמה  
מעידה על חברתה שהיא אחת מחמש נשים שאין נאמנות להעידה:  
לזו עדים. שמת בעלה: זו שיש לה עדים אסורה. לינשא מפני יבמה